

Early Journal Content on JSTOR, Free to Anyone in the World

This article is one of nearly 500,000 scholarly works digitized and made freely available to everyone in the world by JSTOR.

Known as the Early Journal Content, this set of works include research articles, news, letters, and other writings published in more than 200 of the oldest leading academic journals. The works date from the mid-seventeenth to the early twentieth centuries.

We encourage people to read and share the Early Journal Content openly and to tell others that this resource exists. People may post this content online or redistribute in any way for non-commercial purposes.

Read more about Early Journal Content at <http://about.jstor.org/participate-jstor/individuals/early-journal-content>.

JSTOR is a digital library of academic journals, books, and primary source objects. JSTOR helps people discover, use, and build upon a wide range of content through a powerful research and teaching platform, and preserves this content for future generations. JSTOR is part of ITHAKA, a not-for-profit organization that also includes Ithaka S+R and Portico. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Alcmanis

fragmentum de Tantalo.

Schol. Pind. Olymp. I, 97. Ἀλκαῖος δὲ καὶ Ἀλκμάν
λίθον φασὶν ἐπαιωρεῖσθαι τῷ Ταντάλῳ. — — ὁ δὲ Ἀλκμάν·
Ὅπως ἀνὴρ δ' ἐν ἀσμένοισιν ἀλιτηρὸς ἦσ' ἐπὶ
θάλας κατὰ πέτρας, ὀρέων μὲν οὐδέν, δοκέων δέ.
ἐποίησε δὲ καὶ ὁ Ἀρχιλόχος· Μηδ' ὁ Ταντάλου λίθος τῆσδ'
ὑπὲρ νήσου κρεμάσθω.

In uno Cod. Vratisl. ὅπη et ἦσθ'. Ursin. ἦσθ' ἐπὶ θάλας,
ita etiam H. Steph. in ed. a. 1567, in sequentibus inde ab a.
1600 ἦσθ' ἐπιθάλας. Uterque ὀρέων. Heyn. ἦστ' ἐπὶ θάλας.

Poetae verba, variis tentata emendationibus, sana sunt,
modo recte interpreteris. Communis errorum caussa fuit quod
de Tantalo apud inferos poenas sustinente cogitarunt Critici,
quem Alcman vivum superbiam et caecam cupiditatem luen-
tem facit in Olympo ad mensam deorum admissum. Fabulam
ex Reditu Atridarum, quem ab Agiae Troezenii Νόστοις non
diversum esse carmen olim ostendi, refert Athenaeus VII p.
281 b. Φιλήδονον δ' οἱ ποιεῖται καὶ τὸν ἀρχαῖον φασὶ γε-
νέσθαι Τάνταλον. ὁ γοῦν τὴν τῶν Ἀτρειδῶν ποιήσας κάθο-
δον ἀφικόμενον αὐτὸν πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ συνδιατρέβοντα
ἔξουσίας τυχεῖν παρὰ τοῦ Διὸς αἰτήσασθαι ὅτιον ἐπιθυμεῖ.
τὸν δὲ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἀπλήστως διακείμενον ὑπὲρ
αὐτῶν τε τούτων μνείαν ποιήσασθαι καὶ τοῦ ζῆν τὸν αὐτὸν

τρόπον τοῖς θεοῖς. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντα τὸν Δία, τὴν μὲν εὐχὴν ἀποτελέσαι διὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ὅπως δὲ μηδὲν ἀπολαύῃ τῶν παρακειμένων, ἀλλὰ διατελῇ ταραττόμενος, ὑπὲρ κεφαλῆς ἐξήρτησεν αὐτῷ πέτρον, δι' ὃν οὐ δύναται τῶν παρακειμένων τυχεῖν οὐδενός. Quae fabula docet, hominum cum opibus et splendore interdum cupiditatem crescere in immensum, divinitus autem ita constitutum esse, ut secretis curis excrucientur qui insatiabili honoris et gloriae cupidine stimulati summa contra quam fas erat appetiverint. Huius sollicitudinis imago eximie excogitata sunt saxa Tantali ad mensam deorum evecli capiti imminencia, quibus territus et impeditus paratis frui non potest. Cui quum ad deos accedere, inter eos versari contigisset, qui summus dignitatis gradus mortali concessus putandus est, et Iupiter cumulum felicitatis ei attulisset ultro promittens, si quid peteret, desiderium eius se esse expleturum, ille una omnia complexus, victus deorum particeps, immortalis fieri postulat. Iupiter stat promisso, ad epulas deorum admittitur Tantalus, sed quod insana ambitione paratum erat, eo tranquille frui non valet.

Saxa in deorum aula super Tantalō suspensa non vera fuisse, sed phantasma a Iove Tantalō immissum, poeta liquido monet. Ita Pentheus solem geminum et duplices Thebas videt Eurip. Bacch. 916, Virg. Aen. IV, 468, Io phantasmatis terretur apud Aeschylum (Prom. 565 εἶδωλον Ἄργου γηγενοῦς) et Orestes (Choeph. 1048 τίνας σὲ δόξαι — στροβοῦσιν; cf. Eurip. Iph. T. 285), Medea Talo simulacra obiicit, ἐκ δ' αἰδῆλα δείκελα προῖαλλεν, Apollon. Rhod. IV, 1671. Hoc modo cruciatus, ita enim supplenda est Athenaei narratio, Tantalus, cui licuit soli superiorum tangere mensas, quae verba sunt Ovidii Metam. VI, 173, humani moduli memor factus, superbia abiecta, a Iove petit ut surgere liceat et ad mortales redire. Aeschylus hanc ipsam fabulam interpretatur in Niobe tragoedia, ubi Tantalus confitetur, propter immensas divitias animum suum superbia elatum quasi in coelo versari visum esse; iam in terram relapsum humanae fortunae fragilitatem

persentiscere. ¹⁾ Confirmant hunc fabulae exitum, praeter eiusdem imitationem ingeniosam, de qua postmodo dicam, Nicolai Comici, cuius fragmentum integrius, non totum, infra exscribam, haec verba:

εἴτ' ἀκουσίῳ
δίφρῳ περιπεσὼν δυναμένῳ λιμὸν ποιεῖν,
ἀπὸ τῆς τραπέζης ἑξαπίνης ἀπεστράφη.

In quibus verba ἀκουσίῳ δίφρῳ περιπεσὼν nil aliud significare possunt quam solium in quo magnifice inter deos sederet, mox ei visum esse ingratum, quasi fixus et dans poenas in eo haereret, ut famem idem excitans dicitur pro eo quod ambrosiam porro non sineret appetere.

His praemissis facillime intelligi posse videntur Alcmanis ipsa verba et emendatione egere nulla, sed interpunctione solummodo mutata:

ὅπως ἀνὴρ δ' ἐν ἀσμένοις ἀλιτρός
ἦστ' ἐπὶ θάκας κάτα, πέτρας ὀρέων μὲν
οὐδέν, δοκέων δέ.

Ὅπως, ὡς, ut κῦμ' ὅπως apud Aeschylum, πύκτις ὅπως, ὅπως δρῶν ὑλοτόμοι apud Sophoclem, ut ὅπως καρπὸν dicit Melinno. Coniecerunt οὕτως Porsonus ad Eurip. Or. 5 et Fr. Jacobs. ad Anthol. T. VI p. 176. Qui supra humanam sortem efferri gestiverat, iam miserrima conditione, metu sollicitus et culpae suae, immodestiae et temeritatis sibi conscius, ὅπως ἀλιτρός, ut maleficus, wie ein armer Sünder, inter laetos, ita nunc inter beatos deos assidet. Formam ἀλιτρός, qua sola utuntur Homerus, Simonides Amorginus, Solon, Theognis, Pindarus, Crinagoras et Philippus, propter metrum praefero alteri ἀλιτηρός, quam soli praeter Alcmanem Sophocli vindicare conatur Doederlein ad Oed. Col. 364, cum eodem anno G. Hermannus ad eundem locum non Graecam esse doceret. Cum ἦστο iungo praepositionem ab omnibus ad πέτρας tractam, post verbum suum hic positam ut in τάμον κάτα μέλη

¹⁾ Polycrates in crucem actus οἶδα, ἔφη, κάμαντὸν οὐ πρὸ πολλοῦ θεωρῆσαι δύξαντα ὑπὸ τοῦ Ἥλιου ἀλείφασθαι, λούεσθαι δὲ ὑπὸ Διός. Philo ap. Euseb. Pr. ev. VIII, 14 p. 408 ed. Heinenchen.

ap. Pindarum Ol. 1, 49. Ad Callimachi verba σὺ δὲ κρεί-
ονσα κάθησαι H. in Del. 219 Ruhnkenius monet, hoc ver-
bum cum dignitatis significatione proprie de domina dici, ut
in Aristophanis Pluto 533 τὸν χειροτέχνην, ὥσπερ δέσποινα,
ἐπαναγκάζουσα κάθημαι. Θάλα Dorice pro θώκη, hoc autem
pro Homérico θῶκος et Attico θᾶκος, ut plurima nomina binas
habent generis formas, σάλος, σάλη, ζάλος, ζάλη, ἐρετιμός,
ἐρετιμή, σκόπος, σκόπη, Πύλος, πύλη, πῶρος, πώρη (T. H.
ad Plut. 34), κότυλος, κοτύλη (Lobeck. adv. Gramm. de no-
minum Graec. motione p. 5). Ὀρέω invenitur etiam in Cod.
Theocriti XXVI, 14, uti τιμέω in psephismate Agrigentinorum,
ἀτέω pro ἀτιάω, ξυρέω pro ξυράω. Choriambicus versus
qualis est secundus praeter hunc non legitur in Alcmanis
fragmentis.

Critici, ut diximus, quamvis certo extitit fabula de saxo
supra Tantalum viventem suspenso, dum dei partes sustineret,
beatitudine autem divina propter angorem animi frui non pos-
set, quam etiam veteres haud pauci vel ignorarunt vel non
uti par erat distinxerunt, Alcmanis verba de Tantalō apud
inferos poenas luente intelligunt. Et G. Hermannus, cum olim,
Agiae fabula usus, quamvis non optime tunc variis veterum
de Tantalō locis inter se conciliatis, contrarium contendis-
sem, in censura editionis meae in Diurnis Ienensibus 1816
num. 154 s. sic restituendum censuit fragmentum: „ὅπως
ἀνὴρ δ' ἀλιτηρὸς ἦσι' ἐπὶ θάκοις κάτω πέτρας, ὀρέων μὲν
οὐδὲν, δοκέων δὲ, unter dem Felsblock, zwar ihn nicht
sehend, aber wähnend zu sehen,“ deletis verbis ἐν
ἀσμένοισιν, suspectis iis iam Ursino, qui ab orco alienos esse
intelligeret ἀσμένους et ἐν φθιμένοισι, ἐνέροισι exspectaret.
Hermannum ducem sequuntur Schneidewinus in Delectu p. 257
et Th. Bergk in Poetarum lyricorum ed. priore fr. 76, qui
in altera p. 671 et in Anthol. lyr. p. 260 scribendum esse
duxit: ὁ δὲ Ἀλκμᾶν οὕτως·

Ἀνὴρ δ' ἐν ἀρμένοις ἀλιτηρὸς ἦσται
ἐπὶ θάκος κατὰ πέτρας,

ὀρέων μὲν οὐδέν, δοκέων δέ.

Praeiverat A. Hecker in Epist. crit. ad Schneidewinum, Philol. V p. 448 (ἀλιτηρὸς ἀνὴρ πᾶσιν ἐν ἀρμένιοις.) Minime omnium laudanda est O. Schneideri restitutio in Diario quod inscribitur Zeitschr. f. Alterthumswiss. 1840 p. 1274 s.

Fabula ab Alcmane post Agiam prodita ad tyrannidis beatitudinem cum miseria coniunctam accomodata est. Historiam de Dionysio maiore et Damocle norunt omnes: originem commenti non item.

Destrictus ensis cui super impia
cervice pendet, non Siculae dapes
dulcem elaborabunt saporem.

Sed quidni apponam integram Ciceronis in Tuscul. V, 21 lepidam narrationem? *Quum quidam, inquit, ex adsentatoribus, Damocles, commemoraret in sermone copias eius, opes, maiestatem dominatus, rerum abundantiam, magnificentiam aedium regiarum, negaretque unquam beatiorem quemquam fuisse: visne igitur, inquit, o Damocle, quoniam haec te vita delectat, ipse eandem degustare et fortunam experiri meam? Quum se ille cupere dixisset, collocari iussit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimo textili stragulo, magnificis operibus picto, abacosque compluris ornavit argento auroque caelato. Tum ad mensam eximia forma pueros delectos iussit consistere, eosque nutum illius intuentis diligenter ministrare. Aderant unguenta, coronae: incendebantur odores: mensae exquisitissimis epulis exstruebantur; fortunatus sibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatu fulgentem gladium, e lacunari seta equina aptum, demitti iussit, ut impenderet illius beati cervicibus. Itaque nec pulchros illos ministratores adspiciebat, nec plenum artis argentum, nec manum porrigere in mensam; iam ipsae defluebant coronae: denique exoravit tyrannum, ut abire liceret, quod iam beatus nollet esse.²⁾ Satisne*

2) Philo ap. Euseb. Pr. ev. VIII, 14 p. 409 in eadem narratione: *ἔπει δὲ κατακλιθεὶς εἶδεν αἰγνίδιον (τὸν πέλεκυν), οὗτ' ἔξα-
ραστῆναι θαρρῶν διὰ τὸν τύραννον, οὗτ' ἀπολαῦσαι τινὸς τῶν παρ-*

videtur declarasse Dionysius, nihil esse ei beatum, cui semper aliquis terror impendeat?

Saxum superne imminens etiam per se et ex fabulae quam vidimus tenore avulsum apta est imago et quasi tessera perturbationis, metus, terroris, periculi, eaque usum videmus Archilochum:

μηδ' ὁ Ταντάλου λίθος
τῆσδ' ὑπὲρ νήσου κρεμάσθω.

In quo Tantali adiectum nomen non eo valere puto, ut ab eius κόρφῃ cavere sibi Thasios suos iubeat, quamvis ex hoc loco liquet, fabulam non ab Agia inventam, sed antiquiorem esse. Similiter Pindarus I. VII, 9:

ἐπειδὴ τὸν ὑπὲρ κεφαλᾶς
γε Ταντάλου λίθον παρὰ τις ἔτρεψεν ἄμμι θεός,
ἀτόλματον Ἑλλάδι μόχθον.

Alii eadem imagine utentes memoriam originis eius ex fabula Tantalea non redintegrant, ut Mimnermus:

τὸ δ' ἀργαλέον καὶ ἄμορφον
γῆρας ὑπὲρ κεφαλᾶς αὐτίχ' ὑπερκρέμαται.

Simonides Ceus: ὁ δ' ἄφνικτος ἐπικρέμαται θάνατος. Theognis 206 οὐδὲ φίλοισιν Ἄτην ἐξοπίσω παισὶν ἐπεκρέμασεν. Quantum ea propagata fuerit in vulgarem usum, ex Hippocratis loco apparet, de homine ulcere laborante scribentis de morbis II p. 482 Foes. ἀλλ' ἐπὴν κατακλίνῃ δοκέει οἶον λίθος ἐκκρέμασθαι καὶ ἐξοιδέει καὶ ἐξερεύθῃ. Non mirum igitur lapidem Tantali, qui tam pervulgatus esset, etiam in orcum translatum et a Polygnoto in Lesche Delphica Homericis Tantali suppliciis adiunctum esse, ex descriptione Pausaniae X, 31 extr. Ὑπὸ τούτῳ δὲ τῷ πίθῳ Τάνταλος καὶ ἄλλα ἐστὶν ἔχων ἀλγεινὰ ὅποσα Ὀμηρος ἐπ' αὐτῷ πεποίηκεν, ἐπὶ δὲ αὐτοῖς πρόσσετίν οἱ καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἐπηρητημένου λίθου δεῖμα. Πολύγνωτος μὲν δὴλὸς ἐστὶν ἐπακολουθήσας τῷ Ἀρχιλόχου λόγῳ ἐσκευασμένων διὰ δέος οἶός τε ὦν, ἀφθόγων καὶ πλουσίων ἀλογήσας ἡδονῶν, ἀνατίνας τὸν αὐχένα καὶ τὰς ὄψεις, ἐκαραδόκει τὸν οἶκειον ὀλεθρον. συνεῖς δ' ὁ Διονύσιος, ἀρ' ἦθ' ἡ καταρσεῖς, ἔφη, τὸν ἀοίδιμον καὶ περιμάχιον ἡμῶν βίον;

Ἀρχιλόχος δ' οὐκ οἶδα εἴτε ἐδιδάχθη παρὰ ἄλλων τὰ ἐς τὸν λίθον, εἴτε καὶ αὐτὸς ἐς τὴν ποιήσιν εἰσηνέγκατο. Observa Pausaniam, qui in Nostis testatur esse μνήμην καὶ Αἴδου καὶ τῶν ἐκεῖ δειμάτων (X, 28, 4) quique ex hoc ipso fonte quinque heroinas in Necyia sua exprimendas Polygnotum hausisse indicat, pro lapidis imminentis inventore Archilochum habere, qui tamen non ipsum Tantali lapidem, sed Tantaleo similem intelligit. Hinc duo haec liquere videntur, primum Tantalum apud inferos punitum alienum esse ab Agia, tum Pausaniam eius Nostorum partis, quam ex Athenaeo novimus, non fuisse memorem. Nam quamvis cogitari possit, Agiam in Nostorum Necyia, cum rupem Tantalō imminentem describeret, data occasione, quomodo idem iam antea vivus et qua de causa eodem modo excruciatu simulque ex Olympo, non in terram relapsus, sed in orcum, et quidem una cum rupe ab ipso exinde inseparabili, deiectus fuerit, hoc tamen neque Iove, qualem illa sistit fabula, dignum esse, neque a Pausania ex Polygnoti tabula, cui Agiae Necyiam ob oculos versatam esse saepiuscule animadvertit, Tantali poenas memorante omnino sileri potuisse videtur, cui liceret proximo rei auctori addere Archilochum, si antiquior Agia ipsi videretur et rei memoriam altius repetere vellet. Polygnotum coniungendo lapide cum siti fameque imitati sunt plurimi, inter quos est Maximus Tyrius XXXIV p. 352 Davis. 1703. Καὶ τὸ τοῦ Ταντάλου αἶνιγμα τοῦτο ἦν ἄρα δίψα διηνεκῆς ἀνδρὸς φιληδόνου καὶ ἡδονῆς νόματα προσιόντα καὶ ἀπιόντα αὐθις καὶ παλιρῶσα ἐπιθυμιῶν καὶ λύπαι πικραὶ ταύταις ἀνακεκραμέναι καὶ ταραχαὶ καὶ φόβοι. ³⁾

3) Xenoph. Oecon. extr. ὁ Τάνταλος ἐν Αἴδου λέγουσι τὸν αἰὶ χρόνον διατρίβειν φοβούμενος μὴ δις ἐποθάνῃ. Cic. Tusc. disp. IV, 16. Quid autem est non miserius solum, sed foedius etiam et deformius, quam aegritudine quis afflictus, debilitatus, iacens? Cui miseriae proximus est is, qui appropinquans aliquod malum metuit exanimatusque pendet animi. Quam vim mali significantes poetae impendere apud inferos saxum Tantalō faciunt

Ob scelera animique impotentiam et superbiloquentiam. Liberius evagatur Eustath. Odyss. p. 1700, 52—60.

Pindarus in carmine Olympico primo Agiae fabulam respexit quidem, sed immistis quibusdam aliunde acceptis non parum immutavit (54—61):

*Εἰ δὲ δὴ τιν' ἄνδρα θνατὸν Ὀλύμπου σκοποὶ
ἐτίμασαν, ἣν Τάνταλος οὗτος· ἀλλὰ γὰρ καταπέψαι
μέγαν ὄλβον οὐκ ἐδυνάσθη, κόρῃ δ' ἔλεν
ἄταν ὑπέροπλον, ἃν οἱ πατὴρ ὑπερκρέμασε καρτερὸν
αὐτῷ λίθον,
τὸν αἰὲ μενοιῶν κεφαλᾷ βαλεῖν εὐφροσύνας ἀλᾶται.
ἔχει δ' ἀπάλαμον βίον τοῦτον ἐμπεδόμοχθον,
μετὰ τριῶν τέταρτον πόνον, ἀθανάτων ὅτι κλέψαις
ἀλίκεσσι συμπόταις
νέκταρ ἀμβροσίαν τε
δῶκεν, οἷσιν ἄφθιτον
θέσσαν· εἰ δὲ θεὸν ἀνὴρ τις ἔλπεται' τι λαθέμεν ἔρ-
δων, ἁμαρτάνει.*

Poenae genus igitur idem est, sed crimen diversum, tentata Iovis fraudatio profanato nectare, ⁴⁾ et insuper, similitudine neglecta inter vitii genus et poenam ut ita dicam naturalem et necessariam, absconditum in pectore angorem (quales sunt Homericæ in Necyia), mutata est ipsius poenae vis et ratio, cum nunc non crimini accommodata, sed inter varia cruciatuum genera libere, vel potius quod forte iam antea cum Tantalo in alia fabula coniuncta fuerat, electa et ad arbitrium constituta sit; talemque sceleris vindictam consecrarium erat statim post facinus Tantalo in orci tenebras incluso infligi. Ceteroquin hanc solam luit poenam, *μετὰ τριῶν τέταρτον πόνον*, ut Tityus solo vulture, Sisypbus rupe relabente, Ixion, quem Pindarus etiam alio loco inter plexos apud inferos memorat (P. II, 21), rota ignea torquetur.

4) Simile est quod tangit Euripides Iph. T. 377, filius fallendi deos caussa pro legitimo sacrificio eis appositus dissecatus; aliud crimen, sermones deorum evulgatos, indicat epigramma Brunck. Anal. T. II p. 18, *Τάνταλος καὶ σὲ γλώσσα διώλεσε καὶ σὸ κοῦρον*, cf. Diod. IV, 74. Ovid. A. A. II, 606 (*garrulum* vocat), Sopater ap. Stob. XLIV p. 311, 47. Hyg. 82.

Posteriore aetate, quum solem esse lapidem physici docerent, Tantali crimen in eo constitisse dictum est ut primus impiae huius doctrinae auctor fuerit, poena autem in eo ut subter hoc lapide, inter coelum et terram in medio suspensus, lapidem quem mente concepisset, solem igitur in caput suum iamiam recasurum timeret. Hanc punitionem vivi physiologi (τιμώρημα ζῶντος) recte vocat Tzetzes Chil. V, 483. 461.) Euripides, Anaxagorae discipulus, simul novam doctrinam et quid ei superstitiosi mutata fabula antiqua opposuerant, Electrae verbis exponit in Oreste 4—10:

Διὸς πεφυκώς, ὥς λέγουσι, Τάνταλος,
 κορυφῆς ὑπερτέλλοντα δειμαίνων πέτρων,
 ἀέρι ποτᾶται καὶ τίνει ταύτην δίκην,
 ὥς μὲν λέγουσιν, ὅτι θεοῖς ἄνθρωπος ὦν
 κοινῆς τραπέζης ἄξιωμ' ἔχων ἴσον,
 ἀκόλαστον ἔσχε γλῶσσαν, αἰσχίστην νόσον.

Et 970—76:

Μόλοιμι τὰν οὐρανοῦ
 μέσον χθονός τε τεταμέναν
 αἰωρήμασι πέτρων
 ἀλύσεισι χρυσέαισι φερομέναν
 δινάῃσι βῶλον ἐξ Ὀλύμπου,
 ἔν' ἐν θορήνοισιν ἀναβοάσω
 πατρὶ γέροντι Ταντάλῳ.

Verba ἀκόλαστον ἔσχε γλῶσσαν non ad secreta deorum cum hominibus communicata, ut visum est Tzetzae l. c. 479, sed ad impiam doctrinam physicorum spectant, nisi dicere malis Euripidem non tam serio et studiose atque nos hodie γένεσιν et nexum fabularum persequi, sed ne in eadem quidem tragoedia in tractanda fabula ex celebrioribus sibi constare. Stulti fuerunt qui etiam apud Pindarum de sole cogitarunt, ad quem annotatum legimus: ἔνιοι δὲ ἀκούουσι τὸν πέτρων ἐπὶ τοῦ ἡλίου. τὸν γὰρ Τάνταλον φυσιολόγον (Cod. Vindob. φυσιο-λογούμενον, teste Schubarto Quaestt. genealog. hist. p. 43) γενόμενον καὶ μύθον ἀποφήναντα τὸν ἡλίον ἐπὶ τοῦτ' ἄν δίκας

ὑποσχεῖν, ὥστε καὶ ἐπαιωρεῖσθαι αὐτῷ τὸν ἥλιον, ὅφ' ου δειματοῦσθαι καὶ καταπτῆσσειν. περὶ δὲ τοῦ ἡλίου οἱ φυσικοὶ φασιν, ὥς λίθος καλεῖται ὁ ἥλιος. καὶ Ἀναξαγόρου δὲ γενόμενον τὸν Εὐριπίδην μαθητὴν πέτρων εἰρηκέναι τὸν ἥλιον διὰ τῶν προεκκειμένων. Huius interpretis inscitiam singula produnt, ut haec ὥστε καὶ ἐπαιωρεῖσθαι αὐτῷ τὸν ἥλιον, et haec: περὶ δὲ τοῦ ἡλίου οἱ φυσικοὶ φασιν, ὥς λίθος καλεῖται ὁ ἥλιος. Rem tangunt etiam Lucretius III, 980, *miser inpendens magnum timet aëre saxum Tantalus, ut famast, cassa formidine torpens*, Eustathius p. 1700, 60 et Nonnus XVIII, 31. XXX, 296, Tantalum dicens ἡεροφοίτην.

Qui noverit veteres scriptores plurimi quam incuriosi et adeo saepe leves esse soleant in fabulis antiquis interpretandis, variandis, consilio quisque suo accomodandis, non mirabiiur etiam in hac, de qua agitur, multa passim confundi, non haberi rationem diversitatis vitiorum vel scelerum et poenarum, commentorum, narrationis et exornationis. Sic Athenaeus in excerptis ex Agia Tantalum, quia notissima erat sitientis et esurientis i. e. voluptatis dediti poena, *φιλήδονον* vocat quem rectius cum Horatio *superbum* dixisset (Carm. II, 18, 36), *convivam deorum* (I, 28, 7.) Damoclis ensen cum saxo super Tantalum suspenso ante nos compararunt Dio Chrysostomus VI p. 216 Reisk. et Sidonius Apollinaris Epist. II, 13, sed perperam cogitantes ii de Tantalo apud inferos punito, Macrobius Somn. Sc. I, 10 de Styge loquens, cum diversae Tantali poenae ferrentur, binos Tantalos introducit, alterum Damoclis instar efficientem vel cum Damocle confusum. *Ipsam quoque poenarum descriptionem de ipso usu conversationis humanae sumptam crediderunt; vulturem iecur immortale ton dentem nihil aliud intelligi volentes — Illos aiunt epulis ante ora positis excruciaci fame et inedia tabescere, quos magis magisque acquirendi desiderium cogit praesentem copiam non videre et in affluentia inopes egestatis mala in ubertate patiuntur nescientes parva respicere, dum egent habendis. Illos radiis rotarum pendere districtos — saxum ingens volvere*

— *atram silicem lapsuram semper et cadenti similem illorum capitibus imminere qui arduas potestates et infaustam ambiunt tyrannidem, nunquam sine timore victuri et cogentes subiectum vulgus odisse dum metuat, semper sibi videntur exitium quod merentur excipere.* Eustathius ipsius Alcmanis verbis de Tantalō conviva deorum utitur ad explicandum lapidem in orco eidem imminentem Odyss. 1701, 22: ὅτι. δὲ φαντασία ἦν καὶ τὰ ἐπὶ Σισύφῳ ῥηθυσόμεναι πλάσματα δηλοῖ καὶ ὁ Ἀλκμάν ἐν τῷ ὁ ρέοντι μὲν οὐδέν, δοκέοντι δέ, in quibus mire flectit poetae verba, cum scribere debuisset ἐν τοῦτοις ὁρέων μὲν οὐδέν, δοκέων δέ. Caeterum nolo nunc quaerere, num recte tormenta ab Homero descripta pro phantasmatis habeat Ulyssis oculis oblatis, aquam et fructus Tantalum fugientes, Sisyphi rupem, quem φαντασίαν τοιαύτην ἐν Αἴδου πέμπειν τῷ βλέποντι dicit p. 1701, 58, nec fortasse cogitandae sint umbrae sive simulacra aquae et fructuum, rupis et vulturis quoque iecur Tityi lacerantis; sed certe quod ad saxum Tantalō apud inferos imminens, argumentum certum non poterat deduci ex fabula primitiva de Tantalō conviva deorum.

Accedit fabula et ab ea quam ex Agia et Alcmane novimus et ab HomERICA prorsus diversa. Tantalus rex Sipyli fuisse ferebatur (Aesch. Niob. Apollod. III, 5, 6), in qua urbe etiam sepulcrum eius ostendebatur (Pausan. II, 22, 4. V, 13, 4.) Urbs Sipylus, Tantalus nomine poetico dicta, terrae motu vastata est.⁵⁾ Iam cum summa impotentia et superbia Tantalō imputari soleret, novo ei afficto sacrilegii et periurii crimine, cum canem aureum ex Cretensi Iovis templo a Pandareo sublatum penes se occultaret et misso a Iove Mercurio reddere refragaretur, Iovem iratum Sipylum super eum iniecisse, sicuti Gigantes rebelles montibus obtegit,⁶⁾ poetae cecinerunt, lo-

5) Aristot. Meteorol. II, 8 γενομένου δὲ σεισμοῦ τὰ περὶ Σίπυλον ἀνείρῃ. Alia de Tantalide terrae motu eversa et in lacum mutata veterum testimonia affert Tafel Dilucid. Pind. p. 40.

6) Theogn. 1024 οὐδ' εἴ μοι Τμῶλος ἔπεσι κάρη. Orestes in Euripidis Iph. T. 290 Furiam putat advolare πέτρινον ὄχθον ὡς ἐπεμβαλῇ.

gographi sub eius imperio urbem esse eversam retulerunt (Strab. I p. 58. XII p. 579, Anton. Lib. 36. Plutarch. adv. Stoic. p. 1059 c), inter se consentientes et de crimine et de poenae genere. Quod post Munckerum ad Hyg. 82 Porsonus ad Orest. 5 pro saxo Tantalo Sipylum montem impendere, montem igitur in medium aetherem sublatus, in quo Tantalum suspensum alium lapidem, solem, sibi imminentem timere vidimus, mirus sane error est. Neque excusari potest is error Asclepiadls, docti hominis et ingeniosi, invento apud Schol. Odyss. XI, 582, qui spreto et furto canis et saxi minantis simulacro, propter crimen a Pindaro positum Tantalum Sipyllo iniecto obrutum esse vult. Quam veterum fabularum sive emendationem sive novam conglutinationem minime ineptam Scholiastes Pindari ad v. 97 aut non novit aut non intellexit, qui scribat: *περὶ τῆς τοῦ Ταντάλου κολάσεως ἕτεροι ἑτέρως λέγουσιν*, et post narratum furtum canis inconsiderate addat: *καὶ οὕτως τὸν Δία ἐπιθεῖναι καὶ αὐτοῦ Σίπυλον τὸ ὄρος, ὅπερ εἶναι τὸν λίθον*, nimirum Pindari *καρτερόν λίθον* apud inferos. 7) Et fuit tamen qui in Antonini Liberalis verbis: *Τάνταλον δὲ ἐπεὶ τὸν ὄρκον ἐψεύσατο κατέβαλε καὶ περὶ αὐτὸν ὑπὲρ κεφαλῆς τὸν Σίπυλον*, emendaret *καὶ ἐπὶ ῥώρει αὐτῷ ὑπὲρ κεφαλῆς*. Ita factum est ut, quum ex Scholiastae Pindari testimonio Alcaeus et Alcman *λίθον ἐπαιωρεῖσθαι τῷ Ταντάλῳ* dixerint, Fr. Osannus in Museo Rhenano 1833 I p. 62 s. Ed. Gerhardi conjecturam quandam tueri et *Alcaeï* verba in Scholiorum codicibus corrupta: *μέγας ὤας* (Vratisl. D. *μέγας . . .*) *σιμίδα λίθος*, in hunc modum restituere conatus sit:

*κεῖται παρ κεφαλὰν μέγας
ὤρεος Σιπύλῳ λίθος.*

7) Schol. ad v. 90 non distinguit quidem crimina, sed non confundit poenas. "Ἄλλοι ἄλλως περὶ τῆς τοῦ Ταντάλου κολάσεως φασίν. οἱ μὲν γὰρ ὑποκρίσθαι αὐτὸν φασὶ Σιπύλῳ τῷ Λυδίας ὄρει. Ζεὺς γὰρ ἀποστείλας τὸν Ἑρμῆν πρὸς αὐτὸν ἵνα τὸν κύνα λάβῃ — δορυσεθεὶς ὁ Ζεὺς ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸν λίθον. Eustathius Odyss. XI, 581 p. 1700, 21—1701, 22 modo recte distinguit, tum autem alucinatur.

Quem sequuntur in Alcaei reliquii edendis Schneidewin p. 286 n. 74 et N. Lud. Ahrens de Gr. l. dial. I p. 252, nisi quod scribunt ὑπὲρ κεφαλᾶς, περ κεφαλᾶς. Quod equidem antea monueram, de quo nunc facilius iudicari poterit: „die Beschaffenheit des Mythos schliesst den Berg, wie mit der vollkommensten Bestimmtheit zu versichern ist, aus, Osannus refutari posse putabat „disertis Antonini verbis καὶ ἐπηώρει αὐτῷ (ita e Koenii coniectura)“ — quam merito improbaverant Bastius et Kochius —“ collatis Scholiastae ad Odysseam verbis: ὥμοσεν ὁ Τάνταλος μὴ ἔχειν, ὅθεν ὁ Ζεὺς κατέστρεψεν αὐτῷ Σίπυλον τὸ ὄρος,“ quasi κατέστρεψεν non toto coelo diversum esset ab ἐπηώρει. Nostram coniecturam in *ωαςοιμιδα* inesse *θρασυμιδα* (Jahrb. f. Philol. u. Pädag. 1830 p. 32), pro Pindarico *θρασυμήδης*, non habet quo se tueatur nisi nomina propria, *Αυκομιδαί* (C. I. Gr. I p. 441), *Ωκυμίδης* (Batrachom. 217, sic scribendum pro *Ωκυμίδης*), *Ἀγαμίδης*, *Μιδεία*: sed propria ab adiectivis forma non ita frequenter distinguuntur. Th. Bergk et in priore Lyricorum editione p. 688 montem respuit et in altera p. 726, in qua „quamvis dubitanter“ scripsit *μέγας*, ὦ *Λισιμιδα*, *λίθος*.

Liberrime et temere commiscere diversas et culpas et poenas Comicis licuit. Et Nicolaus quidem supra memoratus, cuius nomen aliunde non notum, non erat quod mutaret Valckenarius, apud Stob. XIV, 7 parasitos docens a Tantalo originem ducere, a conviva deorum proficiscitur, Euripidea addit, ne Sipylo quidem iniecto parcit, quem nove interpretatur.

Τὸ τῶν παρασίτων, ἄνδρες, ἔξειρεν γένος
 Διὸς πεφνκῶς, ὡς λέγουσι, Τάνταλος.
 οὐ δύναμενος δὲ τῇ τέχῃ χρῆσθαι καλῶς,
 ἀκόλαστον ἔσχε γλώσσαν, εἴτ' ἀκουσίῳ
 δίφρῳ περιπεσὼν δυναμένῳ λιμὸν ποιεῖν,
 ἀπὸ τῆς τραπέζης ἐξαπίνης ἀπεστράφη.
 ἄφνω δὲ πληγείς εἰς μέσσην τὴν γαστέρα
 ἔδοξεν αὐτῷ γεγονέναι τᾶν καίω,
 Σίπυλόν τε τοῦτον ἀνατετράφθαι τὸν τρόπον.
 καὶ μάλα δικαίως· Φοῦξ γάρ ὢν οὐχ ἱκανὸς ἦν
 τὴν τοῦ τρέφοντος εὐ φέρειν παρρησίαν.

Alcmanis

fragmentum de sacris in summis montibus peractis.

Athen. XI p. 498. Ἀσκληπιάδης δὲ ὁ Μυρλεανὸς ἐν τῷ περὶ τῆς Νεσιτορίδος φησὶν, ὅτι τῷ σκύφει καὶ τῷ κισσυβίῳ τῶν μὲν ἐν ἄστει καὶ μετρίων οὐδεὶς ἐχρῆτο, συμβῶται δὲ καὶ νομεῖς καὶ οἱ ἐν ἀγορῇ· ὥς ὁ Εὐμαιος· Πλησάμενος δῶκε σκύφος, ᾧπερ ἔπινεν, οἴνου ἐνίπλειον, καὶ Ἀλκμᾶν δέ φησι·

Πολλάκι δ' ἐν κορυφαῖς ὀρέων, ὅκα
θεοῖς ἄδη πολύφανος ἐορτά,
χρύσειον ἄγγος ἔχουσα, μέγαν σκύφον,
οἷά τε ποιμένες ἄνδρες ἔχουσι,
χερσὶ λεόντειον σπαλαθεῖσα
τύρον ἐτίρησας μέγαν, ἄτρυφον,
ἀργιφόνταν.

V. 1 ὅσα Cod. B. 2. πολύφανος libri, πολύφωνος Ursinus, Steph. (*multivoca solennitas*), Casaub. Dorismi ignari, de quo cur dubitet H. L. Ahrens de dial. Dor. p. 182 non video, cum praeter nota illa θεαρός, ἄτα, πρῶτος (Πρατόλαος, Πρατόνεικος C. I. Gr. n. 1261. 1250, utrumque nomen etiam in titulo Spartano a me edito) apud ipsum Alcmanem habeamus ὀπάρα et θάκα. Quod autem Ahrensio placet a Bergkio editum πολύφονος (πολύθονος), non quadrat ad montes in quibus non apparabantur epulae, cum πολύφανος optime qua-

dret ad *Θεοῖς ἄδη*, librorum et Ursini scripturam. G. Hermannus quidem emendaverat *Θεοῖσιν ἄδη*, sed miror hoc Schneidewinum et Bergkium praetulisse, quum ieiunum sit diis placere solemnia, spondeus autem ab Alcmanis tetrametris non abhorreat. 3. *ἔχοισα* A. B. *ἔχουσα* Pal. et edd. 5. *χερσὶ λεοντέον* B. *χερσίλειον τέον* Pal. ed. pr. et H. Steph. *χερσὶ λεοντέον* L. Cas. prima. *ἐπαλαθεῖσα* libri. Ursinus ex vetusti Cod. Farnesiani auctoritate a se emendatum dicit *λεοντέον ἐπαναθεῖσα*. 6. *ἄτροφος ἄρτος* apud Hesiodum, qui in quatuor partes frangi potest. Hinc corrige Hesychii glossam *ἄτροφος, τυρὸς ὁ πησόμενος ὑπὸ Λακώνων*. Utrumque fugit Spohnium fuse de hoc verbo agentem in Lectt. Theocrit. III p. 4. Schweigh. cum Dalecampio cogitabat de *α* intensivo, ut esset *εὐτροφος*, valde *delicatus*. 7. *ἀργειοφρονται* A. *ἀργειοφόνται* B. Pal. *ἀργύφρον τε* V. L. Cas. 1. et edd. omnes. Meliorum codicum scripturam, a librariis corruptam confirmat ecloga ex vetere Grammatico (quem Herodianum esse coniicio) in Cod. Bibliothecae Hamburgensis, Philol. n. 1, in quo cum duabus aliis observationibus, *περὶ χασμοῦ ἰάμβου* et de vocali dativi plur. libello *περὶ μέτρων* annexis, quam Gottingae a. 1818 a Gurlitto acceptam appono cum mendis integram. *Τὰ παρὰ τῇ γραφῇ διαφοροῦμενα· εἰσὶ ταῦτα ἀργειοφόντης· καὶ τύρος ἐν τηρήσας μέγαν ἀργύφον. ἀργιφόντα. εἴκελος ἀστεροπῇ καὶ τὸ ἵκελος, ἀπώλεια. ἐμαντὸν εἰς ἀπώλειαν οἰχρήσομαι πλάτων· θάλεια· καὶ ἐν θαλίῃ γεγάννυται· ἀλαζονεία· καὶ τὴν ἀλαζονίαν πλεῖστα παρέχει τῶν ἀνθρώπων ἀριστόξενος. βακχεῖα καὶ ἔξωθεν ἑκάστος. ἔπινεν ἐν δε βακχίῃ ἀρχιλόχος. ὁρθογραφία ταῦτα. Quae sic sunt emendanda. Τὰ παρὰ τῇ γραφῇ διαφοροῦμενα εἰσὶ ταῦτα· ἀργειοφόντης καὶ τύρον ἐτύρησας μέγαν ἄργυφον
ἀργιφόντα ν.*

εἴκελος ἀστεροπῇ (Hesiod. Scut. 322) *καὶ τὸ ἵκελος, ἀπώλεια [καὶ] ἐμαντοῦ εἰς ἀπώλειαν οἰχρήσομαι·*

Πλάτων (versus fragmentis ab Augusto Meineke collectis addendus), *θάλεια καὶ· ἐν θαλίῃ γεγάννυται. ἀλαζονεία καὶ*

τίς ἀλαζονίαν πλείσταν παρέχει τῶν ἀνθρώπων;
 Ἀριστύξενος (Hephaest. VIII, 1.) βακχεία καὶ
 ἔξωθεν ἕκαστος ἔπινεν, ἐν δὲ βακχίῃ.
 Ἀρχιλόχος. *) ὁρθογραφικὰ ταῦτα.

Athenaei libri A B P in fine ἀργιφόντα verbi, conservati in Cod. Hamburgensi, addunt ι, in quod abiit N, ut sexcenties factum est in libris et lapidibus. Quod in Cod. Hamb. sequitur ἀργύφαν (ἄργυρον) glossa est ipsius quod sequitur adiectivi ἀργιφόνταν, qua hic ἄτρυφον loco suo deturbatum est, verbum indubitabile; in Athenaei autem codicibus VL librarii, cum huic parcerent, pro nimium quantum suspecto illo ἀργιφόνταν scripserunt ἀργύφειν τε. Eodem vocabulo pessime utitur Scholiastes Lips. Jl. II, 104 in explicando Mercurii cognomine, quod perperam cum multis aliis ad λόγιον et ἐρμενεύτην spectare putat: Ἀργειφόντης δὲ λέγεται οἷον εἰ ἀργεφάντης, ἀπὸ τοῦ λευκῶς πάντα φαίνειν καὶ σαφηνίζειν· τὸ γὰρ λευκὸν ἄργυρον ἐκάλουν οἱ παλαιοί. Formam Ἀργιφόντης agnoscunt etiam Didymus et Tryphon nominis explicatione perversa Ἀριφόντης, πλεονασμῷ τοῦ ι. Sic Zenodotus Odyss. XIV, 530 αἰγὸς ὀριτρόφου scripsit (Wolf. Proleg. p. CCXV) et archaismi caussa Aristophanes Av. 276 ὄρνις ὀριβάτης. Mythologi diu est cum perspexerunt in Mercurii cognomine duo inesse, prout spectes aut propriam significationem utriusque verbi ἄργος et φάντης, Aeolice φόντης, ut in aliis nominibus compositis, aut fabulam de cane Argo (coelo stellato, Ius sive lunae custode) et occisore eius Mercurio, quo aenigmate albescens et fulgens dici exorientis species involvitur. Propriam verbi significationem fabula non extinctam esse, hoc fragmento probatur Alcmanis, qui quomodo eam intellexerit manifestum est: scripturam enim authenticam esse non dubitare potest nisi cui librorum Athenaei et Grammatici conspirantis auctoritatem una cum rationibus mythologicis fastidiosae contemnere placeat.

Argumentum fragmenti mirum in modum conversum et

1) Ἀμαλθίης κέρας. Anacreon. σίοντα pro σείοντα id.

tota eius facies mutata est unius vocabuli emendatione quam excogitavit Raphael Fiorillo Obs. in Athen. p. 25 et raro consensu approbarunt Vir doctus in Diario Ienensi 1803 n. 224, Schweighaeuserus ad Athenaeum, G. Hermannus in Diario Ienensi 1816 n. 155 et in Epit. doctr. metr. p. 239, Gu. Dindorfius in Athenaei editione, Mehlhornius in Anthologia lyrica p. 44. 99, Boissonadius in Lyricis Graecis, Lobeckius Aglaoph. p. 307, Emperius in L. Zimmermanni Diario philol. 1835 p. 6, Schneidewinus in Delectu p. 241, Th. Bergkius in utraque Lyricorum editione. Cum enim Aristides de Baccho dixerit T. II p. 29 Iebb. ὡς ἄρα πολλή τις καὶ ἄμαχος ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ καὶ δύναιτ' ἂν καὶ ὄρους περσοῦν, οὐχ' ἵππους μόνον, ὥσπερ καὶ λεόντων γάλα ἀμέλγειν ἀνέθηκε τις αὐτῷ Λακωνικὸς ποιητής, Fiorillo haec poetae Laconis verba ex tetrametris ab Athenaeo exscriptis ducta esse et v. 5 verbis λεόντεον επαλαθείσα illud γάλα λεόντων abscondi non dubitavit, neque dubitaverunt tot viri docti, in iis tantum inter se dissentientes, quae nihil faciunt ad rem summam. Itaque scribi voluerunt:

Fiorillo χειρὶ λεόντειον γάλα τύρον ἐτυρήσας μέγαν ἀργυρέον τε (θεῖσα glossam esse ratus, ἄτρονφον aut glossam, aut ortum ex ἀργυρέον.)

Censor eius Ienensis χειρὶ λεόντεια γάλα θεῖσα, post quae verba interciderit nonnihil.

G. Hermannus χειρὶ λεόντεον ἐν γάλα θεῖσα.

Emperius θῆσθαι pro θεῖσα, adstipulante Schneidewino, „ut a verbo ἔχοισα pendeat.“

Lobeckius λεοντέον γάλα πλάθοισα.

Bergkius λεόντειον γάλα θεῦσα, „nisi θαῖσα malis.“

Opinionem tanto doctissimorum virorum plausu acceptam convellere conari, invidiosum videri possit; sed cum olim contra Schweighaeuserum pugnans coniectura illa totum fragmentum insigniter corrumpi confidenter dixerim, officii potius duco, ut quibus de caussis ita mihi visum fuerit, quamvis scro exponam.

Bacchum leones mulgere, in quem hoc a Bacchis transfertur, optime convenit cum imagine mulierum per trieterica sacra in altis montibus bacchantium, qualem poetae adumbrant, in maius extollentes ii caerimoniarum immanitatem et feritatis illius famam, Alcman autem ex Lydia, maiorum suorum patria, cognitam habere poterat. Apud Euripidem in Bacchis 633 ss. (675 ss.), Dionem XXXII p. 682 aliosque multos Bacchas videmus cervinis pellibus amictas, serpentibus amiculum et brachia cinctas, caprearum, luporum, leonum (quos Nonnus quidem addit XLV, 305 aliisque locis) catulis dantes turgidas lacte mammas, thyrsos et ferula petras atque terram percutientes, unde profluunt aquae fontes et vini: digitos terram radentes sequitur lac, mel stillat ex thyrsis hederaceis; iuvenco dilacerant, tauros prosternunt, carnem citius quam palpebras committas distrahentes, hinnulos discerptos manibus gerunt, liberos ex aedibus rapiunt, adhaeret sine vinculis quidquid humeris imponant, ignis non urit quam in capillis ferunt, telum a viris immissum non vulnerat. Iam eiusmodi mulieres ubi leones mulgent lacte ferino feritatem suam alunt, uti ferocem Amorem leaenae mammam suxisse dicit Theocritus III, 15, et Achillem leonum visceribus et aprorum medulla Chiron nutrit apud Apollodorum III, 3, 16. Tzetzes ad Lycophr. 143 Bacchas leones crudos devorasse ait. *Αἱ δὲ Βάκχαι γυναῖκες ἦσαν ἱεραὶ πρόσπολοι Διονίσου, αἵτινες περὶ τὰ ὄρη σὺν αὐτῇ (inscite additum σὺν αὐτῇ) ἀναστρεφόμεναι περιῆγον οἰκείαις χερσὶ λέοντας καὶ ἔτερα θηρία καὶ ὠμὰ ταῦτα ἥσθιον καὶ νάρθηξι τὴν γῆν καὶ τὰς πέτρας παίονσαι, ὅποτε διψῶεν, γάλα καὶ μέλι καὶ οἶνον ἐποιοῦν ἀναβλύζειν, δρόκοντας δὲ περὶ τὰς κόμας εἶχον ἐσπειρημένους.*

Inter mulctum autem leonum, in quo cernitur vis et audacia Bacchae, et casei confectionem, inter Maenadum immanitatem et pastoriliae vitae tranquillitatem et sedulitatem immane quantum interest: neque caseus continuo fit ex lacte in vas infuso (χερσὶ λεόντεον ἐν γάλα θεῖσα), sed ex lacte post

aliquod tempus coagulato. Alcmanis est *λεόντων γάλα ἀμέλγειν*, res in poesi satis probabilis, neque obtrudenda ei res prorsus inaudita et si qua alia ridicula, caseos ex leonum lacte premi et caseo delectari Bacchas. Altero loco Alcman *γάλα ἀμέλγειν*, de caseo autem nihil dixit; altero non magis *γάλα* scripsit, quod cum *θεῖσα ἐτύρρησας* non potest coniungi, quam *ἀμέλγειν*, quod cum alicubi scripsisse Aristidis testimonio constat. Non hoc modo rhetores poetarum dicta commulare, sed ex ipsis eorum verbis ornatum quaerere solent.

Sed ponamus Bacchas leones mulgentes simul pastortium opus exercuisse, num earum est deos hymnorum concentu celebrare, vasibus aureis uti? Poeta autem festum describens non de Baccha loquitur; sed familiariter alloquitur eam quae saepe diebus festis caseum presserit magnificum, et mirum sane esset poetae commercium cum Baccha ex earum genere, quas nemo unquam vidit, cum casei descriptio qualis haec est, *μέγας ἄτρυφος, ἀργιφόντας*, ad rem veram, quam viderunt omnes vel videre potuerunt, spectare videatur. Lobbeckius *ὄρειβασίας* et bacchantium coetus et Cyrenen aut Atalantam aliquam cogitans, quam non dedeceat casei confectio, ad quam invitetur Galatea Theocriti XI, 65, non reputavit differre quam maxime inter se caseum et caseum leoninum, Baccham et vel Aristaei vel Dianae cultricem sive sequacem.

Multo minus quam Baccham, de qua eum narrare in mentem venerat Fiorilloni, poeta Nympham ita ut facit compellare poterat, „de qua“ eum loqui Schneidewinus et Bergkius sumserunt. Bergkius citat *Μέθην* et *Λαῖτα*, quam in Cereris comitatu Sophocles in Triptolemo vocavit *πρεσβίστην θεῶν*, simulque in fine fragmenti coniicit *Ἀργειφόντα*, quo nomine Bacchus appelletur ut a Sophocle Apollo, qui tamen Sophoclis *Ἀργειφόντης* est Pythii draconis occisor, *ὄφιοκτόνος, ὃς ἔπεφνεν ἀργῆν*. In Nymphas Bacchicas, quamvis ad exemplar Baccharum fictae sint, fere ut Satyri plebeculae in Dionysiis sub hircorum specie exultantis imaginem exhibent,

ferocitas tamen non est translata Baccharum, furore a deo immisso in Boeotia aliave regione primum inter mortales apparente agitatatum. Imitatio erat moderata, sufficiebant thyrsus, tympanum, fax, nebris, alia quaedam. In vasculorum picturis chorus hic Bacchi varias agit partes, adscriptis nominibus discretas, qualia sunt *XOPEIAS, ΘΑΛΕΙΑ, ΕΥΟΙΑ* (*Euias*), *ΟΠΩΡΑ, ΕΙΡΗΝΗ, ΓΑΛΗΝΗ*, quarum personas *Μεθη* quoque ille refert, hilaritatem ebriorum, fortasse titubantium exprimens. Sculptura inde a Scopas et Praxiteles Nymphas, Bacchi comites, ut plurimum saltantes et Satyrorum blandimentis et libidini expositas repraesentat. Ab hac norma si quando deviatum invenimus, factum est id ea poeseos et artis aetate, qua plurima, fabularum et personarum proprietate neglecta, novis commentis atque lusibus variata, confusa, alia aliis temere immixta sunt. 2)

His argumentis vix opus est ut addam, a Laconia bacchantium coetus alienos esse, neque Baccharum vetusta aetate, neque dithyramborum posteriore ibi inveniri memoriam. In Laconia Platone auctore Legg. I p. 637 neque rure, neque in urbibus quas gubernabant Spartiatae, vel computationes celebrabantur, vel in ipsis Bacchi solemnibus comus ebrius agitabatur; leges haec ab universa regione exterminaverant. Pausanias Amyclaeum Bacchum Psilacen, Colonae Bacchum virginum cursu, Bryseis a mulieribus sacris secretis, in Cranai insula veris initio, igitur Bacchum *Εὐάνθη* cultum, Brasien-

2) In gemma antiqua sculpta, in duobus rarissimis libris edita, Nympha Bacchica mammam dat pantherae catulo, quem petulans Satyrus cauda apprehensa abstracturus est. *Choix de pierres ant. du Cabinet du duc de Marlborough* T. II tab. 50. (*Payne Knight*) *The worship of Priapus* tab. 18 p. 128. Contra Bacchae esse videntur quas in vasculo picto vidi apud Millingenum, in ulnis gestantes, alteram hœdum, alteram pardalin, fere ut de Bacchis Euripides Bacch. 693:

καὶ τὴν ἄν προσεῖδες εὐθὺς ἄν πόρτιν
μυκωμένην ἔχουσιν ἐν χερσὶν δίχα·
ἄλλαι δὲ δαμάλας διεφόρουσιν σπαράγμασιν.

Aliud vas pictum edidit R. Politi *sulla tazza dell' amicizia*, Palermo 1834. in quo Baccha thyrsus sinistra manu ferens, dextra tigridem, quae supra brachium extensum incedens ipsam petit, posteriore pede retinet.

sienses eundem apud se in antro et horto nutritum narrare refert (III, 19, 6. 13, 5. 20, 4. 22, 2.)

Quum igitur pro certo habeam, Alcmanem Spartanam mulierem alloqui, ab ea dixerim saepe diebus festis, pompa in montem instituta, dum multae voces deos canerent, caseum magnum, solidum atque candidissimum pressum esse, ut in magno vase aureo Dianae et Nymphis offerretur. "Απυρον μέγα χρυσίον a virginibus in solemnibus portatum videmus in scolio apud Athen. XV p. 695. Caseos diis oblatos esse, non mirum est. Athenaeus XIV p. 658 d ait: τοὺς δὲ λεπτοὺς τῶν τυρῶν καὶ πλατεῖς Κοῦρτες Θηλείας καλοῦσι, ὧς φησι Σέλενκος, οὓς ἐν θυσίαις τισὶν ἐναγίζουσι. Panibus et placentis cum aliis diis, tum Dianae oblati animalia cuique eorum sacra exprimi solita sunt (qui mos etiam in aliorum populorum antiquitate obuius est), ut vacca Cyzici in Proserpinae festo (Appian. B. Mithrid. 75), Iovi Athenis in Diasiis nescio quae animalia (τινὰ πέμματα εἰς ζώων μορφὰς τετυπωμένα, Schol. Thucyd. I, 126). Dianae cervus Elapheboliorum die (Athen. XIV p. 646 e). Syracusanae Dianae Grammaticus, cuius in fronte Theocriti quaedam leguntur περὶ διαφορὰς τῶν βουκολικῶν, pastores hymnum canentes panem gestare ait Θηρίων ἐν ἑαυτῷ τύπους ἔχοντα. Diomedes III p. 483: erat panis magnus omni ferarum imagine completus. Probus autem de bucolici carminis ratione ipsos panes figuras ferarum vel pecorum retulisse dicit, quod verum puto, ita ut ἄρτοι Θηρίων ἐν ἑαυτοῖς τύπους, singuli panes suum quisque typum, Θηρίον ἐν ἑαυτῷ τύπον haberet. In nostris terris butyrum passim in agni formam fingere solent. Simile igitur institutum fuisse in festo Laconico coniicio, ubi virgo sacra vel mulier, magno cum honore operi faciendo electa, accinente choro, caseum Dianae et Nymphis consecrandum premeret, vel leonis imagine ornatum vel in similitudinem leonis formatum. Leo Syracusis in luco Dianae, quae πότνια Θηρῶν vocatur in Iliade, ἀγρίων δέσποινα Θηρῶν ab Anacreonte, cum aliis feris in pompa (Theocr. II, 67), in arca

Cypseli a Diana manibus ducebatur una cum panthera. Ambraciae quoque leaenam, de cuius cultu fabulam noviciam narrat Aelianus (H. A. XII, 40. cf. Ovid. in lb. 504), antea ad Dianam spectasse ex Antonino Lib. 4 patere puto.

Difficultas sola est in verbis ad casei confectionem spectantibus *λεόντειον επαλαθαισα*. Adiectivum nemo in suspicionem vocavit; si pro eo haberemus substantivum, verbi emendatio facillima foret, quam Ursinus fecit, *ἐπαναθεισα*, ut caseo leonis figura imposita fuerit, sicuti ex Grammatici Graeci et Diomedis sententia panes ferarum figuris ornati erant. Ut nunc res est, nihil restat quam ut *λεόντειον*, cum *τύρον* coniunctum, insolentius de forma dici coniiciamus (Löwenkåse) et potest hoc nomen fuisse vulgare et proprium, ut Argivorum *χάλκεος ἄγων*; nam in talibus brevis potius, quam iusta rei denominatio vel descriptio quaeritur. Participium ad ipsius casei confectionem pertinet; quod si fuit *παλαθεισα*, verbum non potest deduci a nomine *παλάθη*, quod „cum fico- rum et nucum compressam massam significet, etiam de aliis in solidam massam coactis dici potuerit,“ ut *παλαθεισα* sit *in massam cogens*. Qui proposuerunt *πλαθοῖσα* (*ἐπιπλάττουσα* Delecampius), putaverant *πλαθειν* dici pro *πλάσσω*, ut invenitur dictum pro *πλάζω*. Et *πλάθανον* quidem hinc videtur derivatum esse. Poll. VI, 24. *ἐνθα δὲ ἐπλάττοντο οἱ ἄρτοι, πλάθανον· ὁμοίως δὲ καὶ δι' οὗ ἐπλάττοντο*. Alterum offert Theocritus XV, 115: *εἶδατα θ' ὅσσα γυναιῖκες ἐπὶ πλαθάνῳ πονέονται*, unde formatur *πλαθανίτης* (Meinek. Com. fr. II, 3 p. 642), alterum confirmat Phot. Lex. p. 431, 20 *πλάθανον ᾧ διαπλάττονσι τοὺς ἄρτους*. Qua quidem significatione accepta *παλαθεισα* et sensui et metro convenit, modo *λεόντειον* scribatur pro *λεόντειον*, quod ex vetere scriptura superesse possit, ut *ε* pro *ει* in *Ἀργεφόντης* apud Hesych. et Eustathium, in *ἀνδρεφόντης*, *ὄρεφοίτης*. Potest tamen etiam aliud verbum extitisse, a *σπάθη* derivatum, quo admissio prima quoque participii littera (pro *E* rotundo) servatur, *σπαθαλέω*, ut revera habetur *σπαταλάω*, et transpositis litteris (ut in

τανταλώ ταλαντάω, κελαρύζω λακέρυζα, ἀμιθρέω ἀρι-
θμέω) σπαλαθέω, et adest adeo ab eadem radice σπάλαθρον.
In σπαλαθεῖσα ne terminatio quidem mutanda est, cum
forma verbi in μι in fragmentis Aeolicae dialecti et doricae
ut in lbyceis, adeo frequens sit.

Casei consecrandi dignitati convenit et vas aureum et
archaismus ultimi verbi ἀργιφόνταν. Eiusmodi epitheta sanc-
titem vel gravitatem quandam habuisse videntur, ita ut vel
mutata significatione iis uti placeret. Sic Sophocles Apolli-
nem Ἀργειφόντην, draconis occisorem, Phrynichus autem tra-
gicus, prioris vocabuli ea usus significatione quae est in ἀρ-
γίποδες κύνες, taurum Europae ἀργιμήτην vocavit (Hesych.
s. v.) Non igitur de nihilo est quod caseum sacrum Alcman
epitheto insignivit quale est ἀργιφόντας.

F. Th. Welcker.
